

Rusa

rosopas, lišavac - *Chelidonium majus* (L.)

BOTANIČKI OPIS

Stabljika uspravna, okrugla, pokrivena dlakama. Donji listovi sa lisnom drškom, gornji sedeći, neparno perasto deljeni, nejednako nazubljeni. Kruničnih listića 4, žute boje. Iz čitave biljke na prelomu curi žuto-narandžasti mlečni sok. Višegodišnja biljka sa uspravnom granatom stabljikom i razgranatim korenom mrke boje.

RASPROSTRANJENOST

Umereni pojas Evroazije. Oko naseljenih mesta, pored ograda, zidova, ruševina, u šibljacima. Korovska biljka, koja raste po zapuštenim mestima, gde ima dosta đubreta i vlage.

LEKOVITI DEO BILJKE (DROGA)

Koristi se herba (*Chelidonii herba*), koren (*Chelidonii radix*), ili cela biljka zajedno sa korenom (*Chelidonii herba cum radice*). Kvalitetna droga treba da ima sačuvanu žutu boju cvetova i tamno zelesnu boju listova.

Sakuplja se preko celog leta, dok god biljka cveta. Biljka je sočna i meka, pa se lako može brati ili čupati.

Sakupljen materijal se mora brzo osušiti, jer je biljka sočna i može se brzo i lako pokvariti i uplesniviti. Suši se u hladu na promaji, ili u sušnici u tankom sloju, bez prevrtanja u toku sušenja. Pakuje se u vreće, ili slamarice i čuva na suvom mestu, odvojeno od drugih droga, zbog otrovnosti.

HEMIJSKI SASTAV

Herba: do 2% izohinolinskih alkaloida (helidonin, heleritrin, berberin, sangvinarin, protopin...), flavonoidi, saponini, organske kiseline (helidonska) i dr.

Koren: do 4% istih alkaloida. Narančasta boja soka potiče od berberina.

DELOVANJE I UPOTREBA

Spazmolitik, holagog, blagi holeretik, sedativ, bakteriostatik. Najviše u čajnim mešavinama (10-30%) protiv grčeva u stomaku, za žuč i jetru. Za spoljašnju upotrebu (svež sok, mast, paste) protiv bradavica, žuljeva, ekcema, tuberkuloze kože, psorijaze, *Trichomonas vaginalis*-a.

Najviše se koristi u narodnoj medicini. U zvaničnoj medicini koristi se za izradu čajnih mešavina, za izradu tinktura, ekstrakata i drugih lekovitih preparata. Ne preporučuje se njena upotreba u domaćinstvu i samomedikaciji, jer rusa spada u otrovne biljke. Sadrži fiziološki jake sastojke - alkaloide (helidonin, sangvinarin, heleritrin i dr.). Žuta boja mlečnog soka, koji curi na prelomu biljke potiče od navedenih alkaloida i taj sok iz sveže biljke se u narodnoj medicini upotrebljava za uklanjanje bradavica (keratolitik) i u terapiji nekih kožnih oboljenja. Upotreba ruse je naročito zapažena u nemačkoj medicini, gde je čest sastojak čajnih mešavina i preparata protiv kamena u žuči. Ne preporučuje se upotreba čaja bez konsultacije sa stručnjacima.